

**Татарстан Республикасы
Нурлат муниципаль районы
Гайтән авыл җирлеге Советы**

КАРАР

«22» апрель 2022 ел

№ 35

**Татарстан Республикасы Нурлат муниципаль районының
"Гайтән авыл җирлеге" муниципаль берәмлегендә җирләү эшен оештыру
турындагы нигезләмәне раслау хакында**

Россия Федерациясе Президентының «Вафат булган кешеләрне җирләү буенча хезмәт күрсәтүгә гражданның хокук гарантияләре турында» 1996 елның 29 июнендәге 1001 номерлы Указы, «Россия Федерациясендә җирле үзидарәне оештыруның гомуми принциплары турында» 2003 елның 06 октябрдәге 131-ФЗ номерлы, «Күмү һәм җирләү эше турында» 1996 елның 12 гыйнварындагы 8-ФЗ номерлы федераль законнар, Татарстан Республикасы Нурлат муниципаль районы "Гайтән авыл җирлеге" муниципаль берәмлеге Уставы нигезендә, Гайтән авыл җирлеге Советы КАРАР ИТТЕ:

1. Татарстан Республикасы Нурлат муниципаль районының "Гайтән авыл җирлеге" муниципаль берәмлегендә җирләү эшен оештыру турында кушымтада бирелгән Нигезләмәне расларга.

2. Өлеге карарны Нурлат муниципаль районының рәсми сайтында <http://nurlat.tatarstan.ru/> бастырып чыгарырга

Татарстан Республикасы
Нурлат муниципаль районы
Гайтән авыл җирлеге
Советы рәисе

Н.В. Авдеева

Татарстан Республикасы Нурлат муниципаль районы Гайтән авыл җирлеге Советының 2022 елның 22 апрелдәге 35 номерлы карарына кушымта

**Татарстан Республикасы Нурлат муниципаль районының
"Гайтән авыл җирлеге" муниципаль берәмлегендә җирләү эшен оештыру
турында нигезләмә**

"Гайтән авыл җирлеге" (алга таба - Нигезләмә) муниципаль берәмлегендә җирләү эшен оештыру турында әлеге нигезләмә Россия Федерациясе Президентының 1996 елның 29 июнендәге № 1001 номерлы "Үлгәннәрне күмү буенча хезмәт күрсәтүләр гарантияләре турында"гы Указы, "Россия Федерациясендә җирле үзидарәне оештыруның гомуми принциплары турында" 2003 елның 6 октябрдәге 131-ФЗ номерлы, "Күмү һәм җирләү эше турында"гы 1996 елның 12 гыйнварындагы 8-ФЗ номерлы федераль законнар, җирләү һәм күмү өлкәсендә башка норматив хокукый актлар, РФ Баш дәүләт санитария табибының 28.01.2021 N 3 карары белән расланган Сан ПиН 2.1.3684-21 нигезендә эшләнгән.

1нче бүлек. ГОМУМИ НИГЕЗЛӘМӘЛӘР

Статья 1. Әлеге Нигезләмәдә кулланыла торган төп төшенчәләр һәм билгеләмәләр

Әлеге Нигезләмәдә түбәндәге төшенчәләр кулланыла:

- җирләү һәм җирләү эше өлкәсендә җирле үзидарә органы-җирле үзидарәнең вәкаләтле органы яисә җирләү һәм җирләү эше өлкәсендә вәкаләтләр бирелгән җирле үзидарә органының вәкаләтле вазыйфаи заты;

- җирләү эше мәсьәләләре буенча махсус хезмәт - җирләү буенча хезмәтләрнең гарантияләнгән исемлеген күрсәтү максатларында муниципаль берәмлекләрнең җирле үзидарә органнары тарафыннан төзелә торган оешма;

- җирләү буенча хезмәтләрнең гарантияләнгән исемлеге - җирләгәндә дәүләт гарантияләрен тәэмин итү максатларында җирләү эше мәсьәләләре буенча махсуслаштырылган хезмәт күрсәтә торган хезмәтләрнең минималь исемлеге;

- җирләү зонасы - зират территориясенең төп функциональ җирләү өлеше, шул исәптән мәетнең яндырган көле салынган савытны күмү зонасы.

- җирләү урыннары - җирләү өчен зиратларның җирләү зонасында бирелә торган җир кишәрлекләре;

- кабер өстендәге корылмалар (кабер ташлары) - җирләү урыннарында урнаштырыла торган истәлек корылмалары;

- ялгыз каберлекләр - вафат булган (үлгән), хатыны, якин туганнары, башка туганнары яисә вафат булган затның законлы вәкиле булмаган, шулай ук шәхесләре Эчке эшләр органнары тарафыннан билгеләнмәгән мәетләрне (үлгән) җирләү өчен жәмәгать зиратлары территориясендә бирелә торган җирләү урыннары;

-туганнар каберләре - үлгән ир яисә хатынның якин туганын шул ук җир кишәрлегендә җирләүне гарантияләү өчен җәмәгать зиратлары территориясендә түләүсез нигездә бирелә торган җирләү урыннары;

-Гаилә (нәсел) каберлекләре - өч һәм аннан да күбрәк үлгән якин туганнарны, башка туганнарны күмү өчен җәмәгать зиратларында түләүле нигездә (туган булган затларны күмү урынын исәпкә алып) бирелә торган җирләү урыннары;

- гаилә әғзалары-туганлык (милек) белән бәйле затлар, бергә яшәүче һәм уртак хужалык алып баручы;

- ирекле күмү өчен ябык зиратлар - күмү зонасында күмү урыннары бирү өчен буш җир кишәрлекләре булмаган зиратлар;

-санитар-яклау зонасы - күмү урыннарының чикләрен мәҗбүри рәвештә махсус мөһлүмат билгеләре белән торак төзелештән, ландшафт-реакцион зонадан, ял зонасыннан һәм башка объектлардан аерып торучы зона;

- элек мәет җирләнгән урынга кабат мәет җирләү - мәетне элек туганнары җирләнгән урында билгеләнгән тәртиптә җирләү.

2нче бүлек. ЖИРЛӘҮНЕ ГАМӨЛГӘ АШЫРУ ГАРАНТИЯЛӘРЕ

Статья 2. Жирләү буенча хезмәтләрнең гарантияләнгән мөсмәлеге

1. Мәет җирләү бурычын үз өстенә алган ир яисә хатын, якин туганнарына, башка туганнарына, үлгән кешенең законлы вәкиленә яисә башка затка (алга таба - вафат булганны күмү бурычын үз өстенә алган зат) җирләү буенча киләсе бушлай хезмәтләр мөсмәлеге нигезендә җирләү гарантияләнә:

1) җирләү өчен кирәкле документларны рәсмиләштерү (җирләнү турында таныклык һәм номер бирү);

2) җирләү өчен кирәкле табут һәм башка әйберләргә (киҗе-мамык тукума белән тышланган табут, такталар, киём комплекты, киҗе-мамык тукума) бирү һәм китерү;

хатыны, якин туганнары, башка туганнары яки законлы вәкиле булмаган мәетнең җәсәден төрү;

3) мәрхүмнең җәсәден (жәсәд өлешләрен) илтү, ритуаль билгеләнештәгә әйберләргә китерү буенча транспорт хезмәтләргә күрсәтү;

4) җирләү (каберне казу һәм көрәк белән күмү, кремацияләү һәм мәетнең яндырылганнан соң көле салынган савытны бирү);

5) Жирләү тәртибе турында язмаларны теркәп бару.

2. Жирләү буенча хезмәтләрнең гарантияләнгән мөсмәлеген күрсәтү җирләү эше белән шөгыльләнүче махсус хезмәт, юридик һәм физик затлар тарафыннан гариза

нигезендә башкарыла.

Бу максатларда түбәндәге документлар бирелә:

- түләүсез нигездә жирләү буенча хезмәтләрнең гарантияле исемлеген күрсәтү турында ирекле рәвештә гариза;

- үлем турында медицина таныклығы.

3. Үлгән кешене күмү бурычын үз өстенә алган зат ЗАГС органнарында мөстәкыйль рәвештә үлем турында таныклык рәсмиләштергән булса, жирләүгә социаль пособие түләү өчен вәкаләтле органга пособиеләр түләү буенча түбәндәге документларны тапшыра:

- вафат булу турында таныклык күчәрмәсе белән төп нәсхәсе белән чагыштыру өчен;

- вафат булу турында белешмә.

4. Жирләү буенча иренә, якин туганнарына, башка туганнарына, законлы вәкиленә яки башка затка күрсәтелә торган хезмәтләрнең сыйфаты түбәндәге таләпләргә туры килергә тиеш: үлгән кешене жирләү мәсьәләләре буенча махсус хезмәт тарафыннан жирләү эшен башкару бурычын үз өстенә алган бүтән затка жирләү буенча күрсәтелә торган хезмәтләрнең сыйфаты түбәндәге таләпләргә туры килергә тиеш:

-жирләү өчен кирәкле документларны рәсмиләштерү (вафат булу турында медицина белешмәсе, вафат булу турында таныклык, Нурлат муниципаль районы Башкарма комитетының ЗАГС бүлегә тарафыннан бирелгән таныклык) тиешле органнарға мөрәжәгать иткән көннән бер тәүлек эчендә;

-жирләүне оештыруга һәм үткәругә заказны кабул итү, ул мәрхүм мәетенең кайсы мортта урнашуын, жирләү датасын һәм вакытын, матәм процессы маршрутын, киём-салым күләмен, мәрхүмнең буй озынлығын, автокатафалк хезмәтенә заказны рәсмиләштерүне үз эченә ала;

- тышкы һәм эчке яктан тукума белән тышланган агач табут бирү;

- күмү өчен кирәкле предметларны бирү;

- табутны һәм кирәкле әйберләрне төяү-бушату эшләрен дә кертеп бер адреска китерү;

- гәүдәне табутка салу;

- жәсәдне салынган табутны зиратка һәм алга таба күмү урынына илтү;

-кабер казу урынын билгеләүне, кышкы чорда күмү урыннарын кардан чистартуны, кулдан көрәк белән кабер казуны, кабернең төбен чистартуны, кабер стенасын кулдан чистартуны үз эченә алган кабер урнаштыру;

-автокатафалктан табутны алып, күмү урынына илтеп кую, матәм йоласын

үткөрүне көтү, табут капкачын ябу, кабергә табутны төшерү (көл белән урнаны төшерү), табутны туфрак белән күмү, кабер өстендәге туфракны тигезләп өеп кую;

- язулы ритуаль теркәү билгесен (фамилиясе, исеме, атасының исеме, туган һәм һәм үлгән көне) кабергә беркетү һәм урнаштыру.

5. Дин буенча гражданны күмү белән бәйлә ритуаль хезмәт күрсәтүләренең сыйфаты һәм жәназа ритуалы предметлары санитария нормаларына һәм кагыйдәләренә, техник шартларга һәм башка хокукый актларга туры килергә тиеш, алар гамәлдәге законнар нигезендә ритуаль хезмәтләр күрсәтү өлкәсендә хезмәт күрсәтүләргә һәм продукциягә мәжбүри таләпләр билгели, шулай ук дин тоту кагыйдәләренә һәм тәртибенә, туганнарының теләкләрен исәпкә алып, туры килергә тиеш.

6. Мәет җирләү буенча хезмәтләр күрсәтүнең гарантияләнгән исемлеге нигезендә күрсәтелә торган хезмәтләр бәясе, әлеге статьяның 1 өлешендәге 1 пунктта күрсәтелгән күрсәткечләрдән тыш, Россия Пенсия фондының Татарстан Республикасы Нурлат районындагы клиент хезмәте (бүлгә хокукларында), Россия Федерациясе Социаль иминият фонды бүлгә белән килештереп, җирле үзидарә органы тарафыннан билгеләнә.

7. Җирләү буенча хезмәт күрсәтүләренең гарантияләнгән исемлеге нигезендә бирелә торган хезмәтләрнең 5нче пунктта күрсәтелгән хакы күләме, инфляция (куллану бәяләре) дәрәжәсен исәпкә алып, тиешле финанс елына Татарстан Республикасы бюджеты турында Татарстан Республикасы Законы нигезендә ел саен индексацияләнергә тиеш.

8. Вақытлыча эшкә сәләтсезлек очрагына һәм үлем көненә мәжбүри социаль иминиятләштерелергә тиешле һәм ана булу сәбәпле мәжбүри социаль иминиятләштерелергә тиешле вафат булган пенсионерларны җирләү өчен хезмәт күрсәтүләренең гарантияләнгән исемлеге нигезендә күрсәтелә торган хезмәтләр хакының җирләү эше мәсьәләләре буенча Россия Федерациясе Пенсия фонды, федераль бюджет, Россия Федерациясе Социаль иминият фонды, Татарстан Республикасы бюджеты акчалары исәбеннән түләү тәртибе һәм күләме; вақытлыча эшкә яраксызлык очрагына һәм мәжбүри социаль иминиятләштерелергә тиешле булмаган затларны җирләүгә һәм мәшгульлек хезмәте органнары тәкъдиме буенча вақытыннан алда пенсия рәсмиләштергән пенсионерлар (тиешле пенсия алу хокукын бирә торган яшкә җиткәнче, пенсионерның үлеме вақытыннан алда пенсия алган чорга җиткән очракта)үлеменә бәйлә рәвештә мәжбүри социаль иминиятләштерелергә тиешле үлгәннәрне җирләүгә;; вақытлыча эшкә яраксызлык очрагына һәм үлем көненә бәйлә рәвештә мәжбүри социаль иминиятләштерелергә тиешле үлгән гражданны һәм вақытлыча эшкә яраксызлык очрагына һәм күрсәтелгән гаилә әгъзаларының үлеменә бәйлә рәвештә мәжбүри социаль иминиятләнергә тиешле гражданның балигы булмаган гаилә әгъзаларын җирләүгә бәйлә рәвештә аның вафат булган гаилә әгъзаларын җирләүгә бәйлә рәвештә; әгәр вақытлыча эшкә яраксызлык очрагына һәм ана булуга бәйлә рәвештә мәжбүри социаль иминиятләштерелергә тиеш булмаган һәм пенсионер булмаган очракта, шулай ук үле бала туган очракта, йөкләлекнең 154 көне үткәннән соң, Россия Федерациясе законнары белән билгеләнгән срокларда башкарыла.

9. Гайтән авыл җирлеге территориясендә урнашкан җирләү эше мәсьәләләре буенча махсус билгеләнгән хезмәт, җирләү буенча бушлай күрсәтелә торган

хезмәтләрнең гарантияләнгән исемлеге турында (һәр хезмәтнең бәясен күрсәтеп), түләүсез нигездә хезмәт күрсәтүнең гарантияләнгән исемлеген күрсәтү өчен кирәкле документлар исемлеге турында мәгълүмат (адреслар һәм телефоннар белән) рәсмиләштерү урыннарында урнаштыру, шулай ук жирләү һәм жирләү эше өлкәсендә вәкаләтле башкарма орган турында мәгълүмат (адресларын һәм телефоннарын күрсәтеп) сәламәтлек саклау учреждениеләре һәм ЗАГС органнары тарафыннан гамәлгә ашырыла.

Статья 3. Вафат булучыны күмү гарантияләре, ире, якин туганнары, башка туганнары яки үлгән кешенең законлы вәкиле булмаган, шулай ук вафат булучының шәхесе ачыкланмаган кешене күмү гарантияләре

1. Вафат булганнары, хатынын, якин туганнарын, башка туганнарын, башка туганнарын яки үлгән кешенең законлы вәкилен күмү буенча яисә аларны күмү мөмкинлеге булмаганда, шулай ук жирләү бурычын үз өстенә алган башка затлар булмаганда һәм шәхесе ачыкланмаган үлүчеләрне күмү буенча хезмәтләрнең гарантияләнгән исемлеге:

- 1) күмү өчен кирәкле документларны рәсмиләштерү,
- 2) жәсәдне төрү,
- 3) табутны бирү һәм китерү,
- 4) үлгән кешенең жәсәден зиратка илтү,
- 5) жирләү: кабер казу һәм жирләү буенча хезмәтләр күрсәтү,
- 6) күмү ритуаль теркәү билгесен урнаштыру.

2. Туганнарсыз, соралмаган һәм танылмаган үлгән кешеләрне күмү хезмәтләре түләүсез нигездә җеназа эше мәсьәләләре буенча махсуслаштырылган хезмәтләр булып чыга.

3. Туганнарсыз, соралмаган һәм танылмаган вафат булган кешеләрне күмү хезмәтләренең бәясе әлегә Нигезләмәнең 2 нче маддәсенең 7нче өлеше нигезендә билгеләнә.

4. Танылмаган үлгән кешеләрне күмү хокук саклау органнары ризалыгы белән билгеләнгән вакытта гамәлгә ашырыла.

Статья 4. Мәет жирләүгә социаль пособие

1. Мәетне күмү бурычын үз өстенә алган затлар акчалары исәбеннән башкарылган очракта, күрсәтелгән затларга Россия Федерациясе законнарында билгеләнгән күләмдә күмүгә социаль пособие түләнә.

2. Мәет жирләүгә яисә бер мәртәбә матди ярдәм күрсәтүгә социаль пособие билгеләү һәм түләү тартибе Россия Федерациясе законнары белән билгеләнә.

3нче бүлек. ЖИРЛӘҮ ЭШЕ НИГЕЗЛӘРЕ

Статья 5. Жирләү һәм жирләү эше өлкәсендә кулланыла торган мөлкәт

1. Жирләү һәм жирләү эше өлкәсендә кулланыла торган мөлкәт белән идарә итү, файдалану һәм эш итү Россия Федерациясе законнары һәм муниципаль хокукый актлар нигезендә гамәлгә ашырыла.

2. Зиратлар урнашкан жир кишәрлекләре жир законнары нигезендә даими (сроксыз) файдалануга бирелә.

Статья 6. Жирләү һәм күмү эше өлкәсендә жирле үзидарәнең вәкаләтле органы

1. Гайтән авыл жирлегендә жирләү һәм күмү эше өлкәсендә жирле үзидарәнең вәкаләтле органы булып Татарстан Республикасы Нурлат муниципаль районының "Гайтән авыл жирлеге" муниципаль берәмлеге Башкарма комитеты тора.

2. Жирләү һәм күмү эше өлкәсендә жирле үзидарәнең вәкаләтле органы карамагына түбәндәгеләр керә:

1) жирлек территориясендә ритуаль хезмәт күрсәтүләренә оештыру һәм күмү урыннарын карап тоту;

2) жирлек территориясендә жирләү урыннарын булдыру һәм оештыру, зиратны ябу, зиратны күмү урыннарын күчерү (табигый бәла-казалар куркынычы янаган очракта) турында карар кабул итү;

3) жирләү һәм күмү эше өлкәсендә муниципаль программалар кабул итү һәм гамәлгә ашыру;

4) кануннар һәм әлеге Нигезләмә нигезендә жирләү урыннарын урнаштыру өчен жир кишәрлекләре бирү;

5) санитария һәм экология таләпләре бозылганда, күмү урынында эшчәнлекне туктатып торы яисә туктату, җибәрелгән хокук бозуларны бетерү буенча чаралар күрү;

6) жирләү буенча хезмәтләрнең гарантияләнгән исемлеге нигезендә күрсәтелә торган хезмәтләргә (тарифларга) бәяләренә раслау;

7) күмү урыннары зурлыгын билгеләү буенча тәкъдимнәр әзерләү;

8) зиратларны карап тоту һәм зиярәт кылу кагыйдәләрен билгеләү;

9) гаилә (нәсел каберлекләре) күмелүләре реестрын формалаштыру һәм алып бару, муниципаль зиратларда гаилә (нәсел каберлекләре) күмү өчен урын бирү яки бирүдән баш тарту турында карар кабул итү;

10) жирле үзидарә органы карамагындагы зиратлар территориясендә башкарылган жирләүләренә барлык төрләрен исәпкә алуны, шулай ук аларны инвентаризацияләүне алып бару;

11) гамәлдәге законнарда каралган башка вәкаләтләрне гамәлгә ашыру.

3. "Гайтән авыл җирлеге" муниципаль берәмлеге башкарма комитеты җирләү эше мәсьәләләре буенча бурычлар йөкләнүче махсус хезмәт төзи.

Статья 7. Җирләү эше мәсьәләләре буенча төзелгән махсус хезмәт

Күмү эше мәсьәләләре буенча махсус хезмәткә түбәндәге бурычлар йөкләнә:

1) җирләү хезмәтләренең гарантияләнгән исемлеге нигезендә күрсәтелә торган хезмәтләр күрсәтү;

2) үлгән, хатыны, якин туганнары, башка туганнары булмаган, үлгән кешенең законлы вәкилен, шулай ук сорау булмаган һәм танылмаган үлгәннәрне күмү буенча хезмәтләр күрсәтү.

Статья 8. Күмү хезмәтләре

Өлеге Нигезләмә максатларында җирләү хезмәтләренә җирләү буенча хезмәтләр күрсәтүнең гарантияләнгән исемлегендә каралган хезмәтләр керә.

Статья 9. Моргка үлгәннәрне илтү белән бәйлә төп мәсьәләләр

1. Вафат булучының җәсәден, күтәрәп кую - бушату эшләрен дә кертеп, моргка илтү медицина учреждениеләре хисабына гамәлгә ашырыла.

2. Мәрхүм, хатыны, якин туганнары, башка туганнары булмаган йә суд-медицина экспертизасы (тикшеренү) һәм патологик-анатомик яру (медицина учреждениеләрендә вафат булганнан тыш) җитештерү өчен үлгән затның законлы вәкилен ачыклау яисә булган урыннан мәетнең җәсәден төяү-бушату эшләрен дә кертеп, моргка күчерү Россия Федерациясе законнары нигезендә өлеге төр хезмәт күрсәтүләргә муниципаль контракт (киләшү) төзегән юридик затлар яисә индивидуаль эшкарлар тарафыннан Гайтән авыл җирлеге бюджеты акчалары исәбеннән гамәлгә ашырыла.

3. Өлеге статьяның 1 һәм 2 өлешләрендә каралмаган очракларда вафат булганнарны транспортировкалау үлгән кешене (яисә башка кызыксынучы затларны) күмүне үз өстенә алган зат акчалары исәбеннән юридик затлар яисә индивидуаль эшкарлар тарафыннан гамәлгә ашырыла.

4нче бүлек. ҖИРЛӘУ УРЫННАРЫ

Статья 10. Зиратлар

1. Муниципаль берәмлек территориясендә урнашкан барлык зиратларны исәпкә алуны җирләү һәм җирләү эше өлкәсендә җирле үзидарәнең вәкаләтле органы билгеләнгән тәртиптә алып бара.

2. Ирекле җирләү өчен ябык булган зиратларда санитар-эпидемиологик кагыйдәләр һәм нормалар үтәлгән килеш (алга таба - санитария кагыйдәләре) бары тик җирле үзидарә органының ирекле җирләү өчен зиратны ябу турындагы хокукый акты үз көченә кергәнче бирелгән туганлык, гаилә (нәсел каберлекләре), мактаулы

күмү территориясендә генә жирләнә.

3. Зиратлар территориясендә аларның максатчан билгеләнеше белән туры килми торган нинди дә булса эшкуарлык эшчәнлеген алып бару тыела.

Статья 11. Зиратларны карап тоту һәм зиярәт кылу кагыйдәләре

1. Жирле үзидарә органы карамагындагы зиратларны карап тоту һәм зиярәт кылу кагыйдәләре жирләү һәм күмү эше өлкәсендә жирле үзидарәнең вәкаләтле органы тарафыннан билгеләнә.

2. Зират территориясендә юл хәрәкәте иминлеген турында Россия Федерациясе законнарын үтәп, транспорт чаралары өчен бушлай машина кую урыны каралырга тиеш.

3. Жирләү урыннарын чәчәкләр, матурлау материаллары белән сату итү шушы максатлар өчен жирле үзидарәнең жирләү һәм күмү эше өлкәсендәге вәкаләтле органы үз компетенциясе чикләрендә бирелгән урыннарда гына гамәлгә ашырыла.

5нче бүлек. КҮМЕЛҮ УРЫННАРЫ

Статья 12. Күмелү урыннары һәм аларның төрләре

1. Әлегә Нигезләмә максатларында күмү урыннары түбәндәге төрләргә бүленә: ялгыз, туганлык, гаилә (нәсел), мактаулы.

Жирләү һәм жирләү эше өлкәсендә жирле үзидарә органы жирле үзидарә органы карамагындагы зиратлар территориясендә житештерелгән барлык каберлекләргә исәпкә алып бара, шулай ук аларны өч елга бер тапкыр инвентарьлаштыру үткәрә.

2. Жәмәгать зиратлары территориясендә хәрби каберлекләр (хәрби участкалар) һәм бер диндә вафат булган кешеләргә жирләү өчен аерым жир участкалары (зоналар) каралырга мөмкин.

3. Жәмәгать зиратлары территориясендә, халыкның радиацион куркынычсызлыгы өлкәсендә Россия Федерациясе законнарын һәм санитар кагыйдәләргә үтәп, югары радиоактив фонына ия булган мәетләргә жирләү өчен аерым жир кишәрлекләргә (зоналар) каралырга мөмкин.

4. Жирләү һәм жирләү эше өлкәсендә жирле үзидарәнең вәкаләтле органы тарафыннан, Россия Федерациясе законнары һәм әлегә Нигезләмә таләпләрен үтәп, зиратлар территориясендә житештерелгән каберлекләргә инвентаризация үткөрү тәртибе билгеләнә.

5. Россия Федерациясе законнары һәм әлегә Нигезләмә нигезендә бирелгән жирләү урыннары мәжбүри рәвештә, шул исәптән күрсәтелгән урыннарда төзекләндерелмәгән (ташландык) каберлекләр булганда да, тартып алынмый.

6. Жирләү урыннары зиратның билгеләнгән планировкасы нигезендә бирелә. Күрше участкалар арасында ара-0,5 м, рәтләргә арасында -0,75 м..

7. Зиратның билгелэнгән планировкасын бозып, зиратларны, шул исәптән күмелгән урыннар арасында, юл кырыйларында һәм санитар-саклау зонасы чикләрендә күмү урыннары урнаштыру рөхсәт ителми.

Статья 13. Ялгыз каберлекләр

1. Жирләү һәм жирләү эше өлкәсендә вәкаләтле орган тарафыннан жирләү эшләре мәсьәләләре буенча махсус хезмәткә ялгыз күмү урыны бирү турында гариза белән мөрәжәгать иткән көнне жирләү һәм жирләү эшләре буенча вәкаләтле орган тарафыннан жирләү урыннары бирелә. Гаризага үлем турында таныклыкның күчermәсе (чагыштыру өчен төп нөсхә кушымтасы белән) теркәлә. Ялгыз каберлекләр өчен урыннар билгеләнмәгән мәетләрне жирләү өчен бирелә икән, гаризага өстәмә рәвештә эчке эшләр органнарының күрсәтелгән мәетләрне күмүгә ризалыгын раслаучы документ күчermәсе (чагыштыру өчен төп нөсхә кушымтасы белән) теркәлә.

2. Ялгыз күмелү өчен күләме 5 кв. метрдан артмаска тиеш (2,5 м * 2,0 м).

Бер тирәнлектә бер урында жирләү саны -1.

3. Жирләү һәм жирләү эше өлкәсендә жирле үзидарәнең вәкаләтле органы ялгыз күмелү өчен урыннар биргәндә, ялгыз жирләү турында таныклык өлеге статьяның 4 өлешендә билгелэнгән очрактардан тыш бирелми.

4. Якын туганнары, башка туганнары барлыкка килгән очракта, аларның язмача мөрәжәгәте һәм туганлык мөнәсәбәтләрен раслаучы документлар нигезендә жирләү һәм жирләү эше өлкәсендә жирле үзидарәнең вәкаләтле органы тарафыннан жирләү турында таныклык бирелә.

Статья 14. Туганнар каберлеге

1. Туганнар каберлеге өчен урыннар жирләү һәм жирләү эше өлкәсендә вәкаләтле жирле үзидарә органы тарафыннан жирләү һәм жирләү эше өлкәсендәге вәкаләтле орган тарафыннан жирләү һәм жирләү эше өлкәсендә вафат булган, жирләү эше мәсьәләләре буенча махсуслаштырылган хезмәтне яисә башка хужалык итүче субъектны жирләү өчен урын бирү турында гариза белән жирләү бурычын үз өстенә алган зат мөрәжәгать иткән көнне түләүсез бирелә. Гаризага үлем турында таныклыкның күчermәсе (чагыштыру өчен Төп нөсхә кушымтасы белән), туфрак күмелгәндә, гаризага өстәмә рәвештә кремация турында белешмә күчermәсе (чагыштыру өчен төп нөсхәне теркәү белән) теркәлә.

2. Туганнар каберлегенең күләме 10 кв. метрдан артмаска тиеш (2,5 м*4м).

Бер тирәнлектә бер урында жирләү саны -2

3. Жирләү һәм жирләү эше өлкәсендә жирле үзидарә органнары тарафыннан туганнар каберлеге өчен урын биргәндә туган жирләү турында таныклык бирелә.

Статья 15. Гаилә (нәсел) каберләре

1. Гаилә (нәсел) каберләре өчен күмү урыннары хәзер жирләр өчен дә һәм киләчәктә күмүләргә дә бирелә.

2. Зират территориясендә гаилә (нәсел) каберләре күмү зонасының майданы

зираттагы күмү зонасының гомуми майданының өчтөн береннән артмаска тиеш.

3. Жирлөү һәм күмү эше өлкәсендә жирле үзидарәнең вәкаләтле органы жирле үзидарә органы карамагындагы зиратлар территориясендә гаилә (нәсел) күмү урыны бирү яисә бирүдән баш тарту турында карар кабул итә, гаилә (нәсел) каберләренең реестрын төзи һәм алып бара.

4. Жирлөү һәм жирлөү эше өлкәсендә жирле үзидарәнең вәкаләтле органына гаилә (нәсел) каберләренә жирлөү өчен урын бирү мәсьәләсен хәл итү өчен түбәндәге документлар тапшырыла:

1) гаилә (нәсел) каберләренә жирлөү өчен урын бирү турында гариза;

2) паспорт яисә мөрәжәгать итүченең шәхесен таныклаучы башка документ күчермәсе, чагыштыру өчен төп нөсхәне теркәү белән;

3) ике һәм аннан күбрәк якин туганнарының (башка туганнарының) булуын раслаучы документлар күчермәләре, төп нөсхәсе белән чагыштыру өчен теркәлә.

Әлеге Нигезләмәдә каралмаган башка документларны бирүне таләп итү рәхсәт ителми.

Барлык тапшырылган документлар да мөрәжәгать итүчегә шушы статьяда күрсәтелгән документларны тапшырган көнне аларны кабул итү датасы турында тамга белән тапшырыла торган опись буенча кабул ителә.

Жирлөү һәм күмү эше өлкәсендә жирле үзидарәнең вәкаләтле органы бирелгән документларны исәпкә алуны һәм саклауны тәэмин итә.

6. Гаилә (нәсел) жирлөү урыны киләчәккә күмелгән очракта, гаилә (ыруглык) күмү өчен урын бирү яисә аны тәкъдим итүдән баш тарту турындагы карар гариза барлык кирәкле документлар белән алынган көннән алып үндүрт календарь көннән артмаган срокта кабул ителә.

Әгәр жирлөү хәзерге вакытта гамәлгә ашырылырга тиеш булса, гаилә (нәсел) күмү өчен урын бирү яисә аны бирүдән баш тарту турында карар мөрәжәгать итүче тарафыннан жирлөү өлкәсендә жирле үзидарәнең вәкаләтле органына (күмү көненә кадәр бер көннән дә соңга калмыйча) үлем турында медицина таныклығы яисә ЗАГС органнары тарафыннан бирелгән үлем турында таныклык бирү көнендә, шулай ук әлеге статьяның 5 өлешендә күрсәтелгән документларны бирү көнендә кабул ителә.

7. Гаилә (нәсел) күмү урыны зурлығы 12 кв. метрдан артык була алмый (туганнар кабере өчен бушлай урынны исәпкә алып).

8. Гаилә (нәсел) каберенә күмелү турындагы таныклыкта түбәндәгеләр күрсәтелә: гаилә (нәсел) каберлегә өчен урын бирелгән зиратның исеме; гаилә (нәсел) каберлегә зурлығы, зиратта урнашу урыны (квартал, сектор, участок номеры); гаилә (нәсел) каберенә жирләнүе теркәлгән затның фамилиясе, исеме, атасының исеме, шулай ук законнар нигезендә башка белешмәләр.

Гаилә (нәсел) күмү урыны турында мәгълүмат жирле үзидарәнең жирлөү һәм күмү эше өлкәсендәге вәкаләтле органы тарафыннан гаилә (нәсел) күмү реестрына

ул бирелгән көннән алып өч эш көне эчендә кертелә.

Статья 16. Мактаулы күмү урынына күмү

1. Россия Федерациясе, Татарстан Республикасы, Нурлат муниципаль районы, Гайтән авыл җирлегенә алдындагы казанышлары булган вафат булган гражданның истәлеген мәңгеләштерү максатларында җәмәгать зиратлары территориясендә җирләү һәм күмү эше өлкәсендәгә вәкаләтле җирле үзидарә органы карары нигезендә мактаулы күмү өчен аерым җир кишәрлекләре (зоналар) каралган булырга мөмкин.

2. Мактаулы күмү урыннары - күмелгән урыннар (кагыйдә буларак, уңайлы якин килүләре һәм яхшы күзәтүләре булган зиратның төп аллеясе буйлап урнашкан) җирле үзидарәнең вәкаләтле органы тарафыннан, кызыксынучы затлар яисә оешмаларның үтенечнамәсе буенча түләүсез нигездә җирләү өлкәсендә, Россия Федерациясе, Татарстан Республикасы, Нурлат муниципаль районы, Гайтән авыл җирлегенә белән тиешле казанышларын нигезләгәндә һәм раслаганда, вафат булган хатынының, туганнарының, башка туганнарының яисә законлы вәкиленең яисә законлы вәкиленең вафат булган хатынының яисә туганнарының теләгән башка төрле белдерүләре булмаганда бирелә.

3. Мактаулы күмелү урыны зурлыгы - 6 кв. м мәйданлы участок.

4. Җирләү һәм күмү эше өлкәсендә җирле үзидарәнең вәкаләтле органы тарафыннан мактаулы җирләү урыны бирелгәндә мактаулы күмелү турында таныклык бирелә.

Статья 17. Бер урынга икенче кат күмү

1. Туганлык, гаилә (нәсел) каберлегенә, мактаулы урында җирләү өчен түбәндәгә документлар тапшырыла:

1) җирләү турында гариза;

2) күмелү турында тиешле таныклык;

3) мөрәҗәгать итүченең шәхесен таныклаучы паспорт яисә чагыштыру өчен төп нөсхәне теркәү белән башка документ;

4) җирләү урыны теркәлгән затның нотариаль таныкланган ризалыгы (мөрәҗәгать итүче өсегә урын теркәлгән зат булмаган очракта);

5) үлем турында таныклык күчәрмәсе белән төп нөсхәне чагыштыру өчен теркәп бирү.

Мөрәҗәгать итүчедә күрсәтелгән документларның күчәрмәләре булмаган очракта, аларны әзерләү аның компетенциясе нигезендә җирләү һәм җирләү эше өлкәсендә җирле үзидарәнең вәкаләтле органы хезмәткәрләре тарафыннан тәэмин ителә.

Өсегә Нигезләмәдә каралмаган башка документларны тапшыруны таләп итү рөхсәт ителми.

Статья 18. Күмелгән урыннарны теркәү (яңадан теркәү)

1. Жирле үзидарә органы карамагындагы зират территориясендә житештерелгән һәр күмү жирле үзидарәнең жирләү һәм күмү эше өлкәсендәге вәкаләтле органы тарафыннан күмүләрне теркәү кенәгәсендә теркәлә. Күмүне теркәү турындагы язма күмү турында таныклыкка кертелә.

Күмү урыннарын теркәү кенәгәсендә күмүләрне теркәү һәм күмү турында таныклыктар бирү өчен түләү алынмый.

2. Күмү урыннарын һәм күмү турында таныклыктарны теркәү кенәгәләре күмү һәм күмү эше өлкәсендә вәкаләтле орган тарафыннан раслана.

Күләмнәрне теркәү китапларын алып бару тәртибе жирләү һәм күмү эше өлкәсендә вәкаләтле орган тарафыннан билгеләнә.

Жирләүләрне теркәү кенәгәләрен саклауны Татарстан Республикасы Нурлат муниципаль районының "Гайтән авыл жирлегенә" муниципаль берәмлегенә башкарма комитеты тикшереп тора.

3. Күмүне теркәү китаплары катгый хисап документлары булып тора һәм даими саклау эшләренә керә.

Күрсәтелгән китаплар жирләү һәм күмү эше өлкәсендә вәкаләтле орган билгеләгән тәртиптә жирле үзидарәнең вәкаләтле органы тарафыннан муниципаль архивка даими саклауга тапшырыла.

4. Башка затларга күмүне яңадан теркәү гариза бирү характерында һәм, яңадан теркәлү сәбәпләрен күрсәтеп, гариза нигезендә мөрәжәгать иткән көнне жирләү һәм күмү эше өлкәсендә жирле үзидарәнең вәкаләтле органы тарафыннан гамәлгә ашырыла.

Гаилә (нәсел) каберлегенә күмүгә карата яңадан теркәлү якин туганнар исеменә һәм башка туганнарга башкарыла, ә андыйлар булмаганда - башка затларга.

5. Жирләү һәм жирләү эше өлкәсендә жирле үзидарә органы тарафыннан жирләүләрне яңадан теркәгәндә каберлекләрне теркәү кенәгәсенә һәм жирләү турындагы таныклыкка тиешле үзгәрешләр кертелә.

Каберлекләрне теркәү кенәгәсенә һәм күмелү турындагы таныклыкка үзгәрешләр керткән өчен түләү алынмый.

6. Гаилә (нәсел) күмелүләрен яңадан теркәү турында мәгълүмат яңадан теркәү уздырылганнан соң өч көн эчендә жирләү һәм жирләү эше өлкәсендә жирле үзидарә органы тарафыннан гаилә (нәсел) күмелүләре реестрына кертелә.

Статья 19. Кабер өстендәге корылмалар (кабер ташлары), аларны теркәү

1. Жирләү һәм жирләү эше өлкәсендә жирле үзидарәнең вәкаләтле органы кабер өстендәге корылмаларның (каберлекләрнең) биюклегенә буенча чикләүләр билгеләргә хокуклы.

Кабер өстендәге корылмалар (кабер ташлары) түбәндәгедә билгеләнгән биеклектән дә зуррак булалмый:

- һәйкәлләр-2 м дан да биек түгел;
- чардуганнар-1,2 м дан биек түгел түгел.

2. Жирләү һәм жирләү эше өлкәсендә һәр кабер корылмасын (кабер ташын) урнаштыру һәм алыштыру эшләре жирле үзидарәнең вәкаләтле органы тарафыннан башкарыла, бу хакта кабер өстендәге корылмаларны (каберлекләрне) теркәү кенәгәсендә һәм жирләү турындагы таныклыкта тиешле язма эшләнә.

Кабер өстендәге корылмаларны (кабер ташларын) теркәү кенәгәсендә кабер өстендәге корылмаларны (кабер ташларын) урнаштыруны һәм алыштыруны теркәү һәм жирләү турындагы таныклыкка тиешле язма кертү өчен түләү алынмый.

3. Кабер өстендәге корылмаларны урнаштыру һәм алыштыру эшләре күмелү урыны теркәлгән зат яки аның вәкиле тарафыннан паспорт яки шәхесне раслаучы башка документ, жирләү турында таныклык, шулай ук кабер өсте корылмасын эзерләү (алу) турында документ күрсәтелгәндә башкарыла.

4. Кабер өстендәге корылмаларны (кабер ташларын) теркәү китаплары катгый хисап документлары булып тора һәм жирле үзидарәнең жирләү һәм күмү эше өлкәсендәгә вәкаләтле органында даими сакланьрга тиеш.

5. Кабер өстендәге корылмаларны (кабер ташларын) теркәү китабы үрнәге, аны алып бару һәм даими саклау өчен эзерләү тәртибе жирләү һәм күмү эше өлкәсендә жирлекнең вәкаләтле органы тарафыннан билгеләнә.

Статья 20. Зиратларны карап тотуга санитар һәм экологик таләпләр

1. Зиратларда эшчәнлек санитария һәм экология таләпләрен һәм жирләү урыннарын карап тоту кагыйдәләре нигезендә жирлек администрациясе билгели.

2. Жирләү урыннарының торышын санитар-эпидемиологик күзәтү һәм экологик контроль кулланучылар хокукларын яклау һәм кеше иминлегә өлкәсендә күзәтчелек буенча федераль хезмәтнең Татарстан Республикасы буенча идарәсе тарафыннан гамәлгә ашырыла.

3. Мәет жирләү урынын карап тотуга санитария һәм экология таләпләре бозылганда, жирлек администрациясе күмү урынында эшчәнлекне туктатып торьрга яисә туктатырга һәм булган хокук бозуларны бетерү һәм кеше сәламәтлегенә жирләү урынының тискәре йогынтысын бетерү, шулай ук жирләүнең яңа урынын булдыру чараларын күрергә тиеш.

4. Жирләгәндә кулланыла торган предметлар һәм жиһазлар (табутлар, урналар, венюклар, бәлзәм савытлары) санитар-эпидемиологик таләпләргә һәм әйләнә-тирә мохитне саклау өлкәсендәгә таләпләргә туры килергә тиеш.

6нчы бүлек. ЙОМГАКЛАУ НИГЕЗЛӘМӘЛӘРЕ

Статья 21. Нигезләмәне үтәмәгән өчен җаваплылык

1. Әлеге Нигезләмәне бозуга юл куйган затлар гамәлдәге законнар нигезендә җаваплы булалар.